

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Cdo/76/2019
Identifikačné číslo spisu: 8810202576
Dátum vydania rozhodnutia: 23.05.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Emil Franciscy
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:8810202576.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu X. Z., bývajúceho v Z., zastúpeného JUDr. Ing. Michalom Plentom, advokátom so sídlom vo Vranove nad Topľou, Sídlisko Okulka č. 19/42, proti žalovaným 1/ I. D., bývajúcemu vo B., zastúpenému JUDr. Ľuboslavom Zolňákom, advokátom so sídlom v Sobranciach, Michalovská č. 89, 2/ V. E. bývajúcemu v Z., o určenie neplatnosti právnych úkonov a určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva, vedenom na Okresnom súde Vranov nad Topľou pod sp.zn. 4 C 113/2010, o dovolaní žalovaného 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 11. júla 2018 sp.zn. 2 Co 40/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobcovi nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Vranov nad Topľou (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 30. marca 2017 č.k. 4 C 113/2010-265 určil, že a/ sú neplatné zmluvy o pôžičke uzavreté Ing. Q. Z. (ďalej len „právna predchodkyňa žalobcu“) a žalovaným 1/ dňa 22. februára 2007 ohľadom sumy 100 000 Sk a 23. februára 2007 ohľadom sumy 400 000 Sk, b/ je neplatná zmluva o zabezpečovacom prevode práva uzavretá tými istými účastníkmi dňa 22. februára 2007 (vrátane jej dodatku z 23. februára 2007), ktorá sa týkala nehnuteľností v katastrálnom území Z. zapísaných na liste vlastníctva č. XX ako parcela č. XXX/X - zastavaná plocha s výmerou XXX m², parcela č. XXX/X - záhrada s výmerou XXX m² a rodinný dom so súpisným č. XXXX na parcele č. XXX/X (ďalej len „sporné nehnuteľnosti“), c/ sú neplatné kúpne zmluvy uzavreté žalovaným 1/ a žalovaným 2/ dňa 24. februára 2010 a 29. marca 2010 ohľadom prevodu sporných nehnuteľností a d/ sporné nehnuteľnosti patria do dedičstva po právnej predchodkyňi žalobcu. Výsledkami vykonaného dokazovania mal preukázané, že rozsudkom Okresného súdu Vranov nad Topľou z 18. júna 2012 sp.zn. 12 T 31/2012 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove z 20. marca 2014 sp.zn. 9 To 41/2012 bol žalovaný 1/ uznaný vinným, že 23. februára 2007 uzavrel s právnou predchodkyňou žalobcu fiktívnu zmluvu o pôžičke 400 000 Sk so zmluvou o zabezpečovacom prevode práva k sporným nehnuteľnostiam, čím spáchal prečin podvodu v štádiu

pokusu podľa § 221 ods. 1 a 2 Trestného zákona, za čo mu bol uložený súhrnný trest odňatia slobody a peňažný trest. Podľa záveru súdu prvej inštancie malo toto nedovolené konanie žalovaného 1/ za následok absolútnu neplatnosť zmluvy o pôžičke uzavretej 23. februára 2007, ale tiež ďalších zmlúv, ktoré uzavrel nielen s právnou predchodkyňou žalobcu, ale tiež so žalovaným 2/. Keďže žalovaný 1/ nenadobudol vlastníctvo sporných nehnuteľností, nemohol ho platne previesť ani na žalovaného 2/. Sporné nehnuteľnosti preto patria do dedičstva po právnej predchodkyňi žalobcu.

2. Proti tomuto rozsudku podal žalovaný 1/ odvolanie, v ktorom uviedol, že právna predchodkyňa žalobcu považovala všetky s ním uzavreté zmluvy za platné, lebo na ich základe mu plnila (napríklad mu poštovou poukážkou zaslala 3 350 €) a zreteľne ho považovala aj za vlastníka sporných nehnuteľností. Podľa jeho presvedčenia sa stal vlastníkom sporných nehnuteľností zákonným spôsobom, zápisom vkladu jeho vlastníckeho práva z titulu zmluvy o zabezpečovacom prevode práva. K predaju sporných nehnuteľností žalovanému 2/ došlo až následne, po uplynutí takmer 3 rokov. Právna predchodkyňa žalobcu o tom vedela a dokonca spolupracovala pri vypratani sporných nehnuteľností. Sama sporné nehnuteľnosti neužívala najmenej po dobu 3 rokov a to, že má viacerých veriteľov, muselo byť známe aj jej rodine a príbuzným. Sporné nehnuteľnosti nemôžu patriť do dedičstva po nej, lebo v čase smrti ich už nevlastnila. Zmluva o pôžičke 100 000 Sk, ako aj zmluva o zabezpečovacom prevode práva z 22. februára 2007 boli uzatvorené platne. Žiadal preto rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie.

3. Žalobca považoval odvolanie za neopodstatnené.

4. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 11. júla 2018 sp.zn. 2 Co 40/2018 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny [§ 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)] vo výroku o určení neplatnosti zmluvy o pôžičke z 23. februára 2007 a vo výroku o určení, že sporné nehnuteľnosti patria do dedičstva po právnej predchodkyňi žalobcu; v prevyšujúcej časti napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 389 ods. 1 písm. b/ a c/ CSP).

4.1. Potvrdzujúci výrok odôvodnil odvolací súd vecnou správnosťou právneho záveru súdu prvej inštancie, podľa ktorého je zmluva o pôžičke z 23. februára 2007 neplatná z dôvodu jej rozporu so zákonom (§ 39 Občianskeho zákonníka). Ide totiž o právny úkon, ktorý bol rozhodujúcou súčasťou podvodného konania žalovaného 1/, za ktoré bol právoplatne odsúdený. Súd prvej inštancie tiež správne vychádzal z toho, že nikto nemôže previesť na iného viac práv ako má sám. Náležitý je aj jeho záver, že ak je neplatná zmluva o zabezpečovacom prevode práva, žalovaný 1/ nemohol platne nadobudnúť vlastníctvo sporných nehnuteľností a následne ho previesť na žalovaného 2/. Sporné nehnuteľnosti preto patria do dedičstva po právnej predchodkyňi žalobcu.

4.2. Na odôvodnenie zrušujúceho výroku rozsudku odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie sa dôsledne nezaoberal otázkou naliehavého právneho záujmu (§ 137 písm. c/ CSP v konaní o určení neplatnosti jednak zmluvy o pôžičke a zmluvy o zabezpečovacom prevode práva, ktoré boli uzavreté 22. februára 2007, jednak následne uzavretých kúpnych zmlúv o prevode sporných nehnuteľností.

5. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný 1/ dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z § 420 písm. f/ CSP. Podľa jeho názoru odvolací súd zasiahol do jeho práva na spravodlivý súdny proces tým, že „neprihliadol na procesné prostriedky jeho obrany“, o odvolaní rozhodol bez nariadenia pojednávania, v odôvodnení rozsudku nevysvetlil, ako sa vyrovnal s jeho odvolacou argumentáciou (ak by sa s ňou riadne oboznámil, boli by jeho právne závery iné). Skutkové závery súdov sú v danom prípade nedostatočné a vychádzajú len z dokazovania vykonaného v trestnom konaní. Poznamenal, že právna predchodkyňa žalobcu konala s plným vedomím, že uzavreté zmluvy sú platné. Tvrdenie, že od neho neprevzala 400 000 Sk, nemá oporu vo vykonanom dokazovaní. V predmetnom spore súdy náležite nevyhodnotili vykonané dôkazy a pretrvávajú pochybnosti o pravdivosti dôkazov. Žalobca uplatňuje svoje práva na dedičstvo po jeho právnej predchodkyňi, avšak v čase jej finančných ťažkostí o ňu neprejavoval žiadny záujem. Z týchto dôvodov žiadal napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie.

6. Žalobca a žalovaný 2/ sa k dovolaniu písomne nevyjadrili.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

8. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP [poznámka dovolacieho súdu: pokiaľ sa v ďalšom texte odkazuje v zátvorke na „Cdo“, ide o odkaz na rozhodnutie najvyššieho súdu príslušnej spisovej značky; podobne, pokiaľ sa v ďalšom texte uvádza v zátvorke „ÚS“, ide o odkaz na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“)].

9. Žalovaný 1/ vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 420 písm. f/ CSP, v zmysle ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Pokiaľ ide o tú časť dovolania žalovaného 1/, ktorá smeruje proti zrušujúcemu výroku rozsudku odvolacieho súdu (ktorý má procesnú povahu uznesenia - viď § 392 CSP), dovolací súd uvádza, že základným (a spoločným) znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 420 CSP, je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej, alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. V zmysle judikátu R 19/2017 „dovolanie proti uzneseniu, ktorým odvolací súd zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie, nie je rozhodnutím odvolacieho súdu vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, proti ktorým je dovolanie prípustné v zmysle ustanovenia § 420 CSP“. Dovolanie žalovaného 1/ je teda v tejto časti procesne neprípustné.

11. Pokiaľ ide o zvyšnú časť dovolania žalovaného 1/ dovolací súd uvádza, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1 Cdo 42/2017, 2 Cdo 20/2017, 3 Cdo 41/2017, 4 Cdo 131/2017, 7 Cdo 113/2017, 8 Cdo 73/2017). Dovolací súd preto v tejto časti skúmal opodstatnenosť argumentácie žalovaného 1/, že v konaní došlo k ním tvrdenej vade zmätočnosti.

12. Žalovaný 1/ tvrdí, že došlo k zásahu do jeho práva na spravodlivý súdny proces. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

13. Nesprávnym procesným postupom v zmysle § 420 písm. f/ CSP sa rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol konanie) znemožňujúca strane sporu (účastníkovi konania) realizáciu jej procesných oprávnení a marenie možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1 Cdo 202/2017, 2 Cdo 162/2017, 3 Cdo 22/2018, 4 Cdo 87/2017, 5 Cdo 112/2018, 7 Cdo 202/2017, 8 Cdo 85/2018). Pojem „procesný postup“ nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním na meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu; je ním len samotný priebeh konania, nie však rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou (návrhom) uplatneného nároku (1 Cdo 228/2017, 2 Cdo 220/2017, 3 Cdo

110/2017, 4 Cdo 128/2017, 5 Cdo 45/2018, 7 Cdo 35/2018, 8 Cdo 56/2017, 1 VCdo 2/2017). Otázku ústavnej súladnosti právneho záveru dovolacieho súdu založeného na takomto chápaní pojmu „procesný postup súdu“ posudzoval ústavný súd (I. ÚS 21/2018, III. ÚS 614/2017, IV. ÚS 88/2018), nezistil však žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu pri rozhodovaní o dovolaní nemajúci oporu v zákone.

14. Dovolateľ vytyka odvolaciemu súdu nepresvedčivosť a nepreskúmateľnosť jeho záverov. Už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala ale názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá prípustnosť dovolania. Na zásade, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá len tzv. „inú vadu konania“ zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.“. Toto stanovisko je naďalej aktuálne (1 Cdo 228/2017, 2 Cdo 101/2017, 3 Cdo 92/2018, 4 Cdo 59/2017, 5 Cdo 45/2018, 7 Cdo 141/2017, 8 Cdo 49/2017).

14.1. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, o ktoré ide napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie. Žalovaný 1/ sa mylí, pokiaľ sa nazdáva, že odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní musí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku. Postačujúce totiž je, aby odôvodnenie rozhodnutia opravného súdu reagovalo na tie námietky, ktoré majú určujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia teda neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07).

14.2. V posudzovanom prípade je dostatočne zrejmé, čoho a z akých dôvodov sa strany domáhali, čo navrhovali, z ktorých skutočností a dôkazov súdy vychádzali, akými úvahami sa riadil prvoinštančný súd, ako ich posudzoval odvolací súd, aké závery zaujal k jeho právnomu posúdeniu. Odvolací súd odôvodnil potvrdzujúci výrok svojho rozhodnutia spôsobom zodpovedajúcim zákonu. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil toto rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa.

15. Dovolateľ vytyka odvolaciemu súdu nedostatky v procese obstarávania skutkových podkladov pre rozhodnutie. Najvyšší súd preto pripomína, že nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považované za vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP (1 Cdo 41/2017, 2 Cdo 232/2017, 3 Cdo 26/2017, 4 Cdo 56/2017, 5 Cdo 90/2017, 7 Cdo 11/2017, 8 Cdo 187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval ústavný súd, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neutržateľnosti (II. ÚS 465/2017).

16. Žalovaný 1/ vyvodzuje vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP tiež z (podľa neho nesprávneho) právneho záveru odvolacieho súdu, že zmluva o pôžičke z 23. februára 2007 je neplatná (resp. že sporné nehnuteľnosti patria do dedičstva po právnej predchodkyni žalobcu). Je preto potrebné uviesť, že už za účinnosti predchádzajúcej právnej úpravy sa judikatúra najvyššieho súdu ustálila na názore, podľa ktorého sa realizácia procesných oprávnení neznemožňuje účastníkovi právnym posúdením veci (viď R 54/2012). Na tom, že nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP zotráva aj súčasná rozhodovacia prax dovolacieho súdu (R 24/2017, 1 Cdo 71/2018, 2 Cdo 49/2018, 3 Cdo 37/2018, 4 Cdo 1/2018, 5 Cdo 191/2018, 7 Cdo 79/2018, 8 Cdo 76/2018). Ústavný súd už uviedol, že právny názor najvyššieho súdu, podľa ktorého nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti považuje za ústavne udržateľný (II. ÚS 382/2013, IV. ÚS 481/2011, IV. ÚS 161/2012, IV. ÚS 196/2014).

17. Pokiaľ dovolateľ tvrdí, že mu odvolací súd odňal právo vyjadriť sa k veci tým, že na prejednanie odvolania nenariadil pojednávanie, dovolací súd poukazuje na to, že podľa § 385 ods. 1 CSP odvolací súd nariadi pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo to vyžaduje

dôležitý verejný záujem. Podľa § 384 ods. 1 CSP odvolací súd sám zopakuje dokazovanie v potrebnom rozsahu, ak má za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam. O tom, či je namieste postup podľa tohto ustanovenia (t.j. či treba doplniť dokazovanie), rozhoduje odvolací súd. V danom prípade sa odvolací súd stotožnil so skutkovými závermi súdu prvej inštancie, preto je namieste záver, že nemal dôvod dokazovanie zopakovať (§ 384 ods. 1 CSP). Existenciu podmienok pre doplnenie dokazovania odvolací súd nezistil (§ 384 ods. 2 a 3 CSP). Keďže pre nariadenie pojednávania nebol daný ani verejný záujem, rozhodnutie o veci bez nariadenia pojednávania bolo postupom, ktorý plne zodpovedal zákonu (§ 385 ods. 1 CSP). Postupom odvolacieho súdu, ktorý sa nepriečil zákonu, nemohlo dôjsť k porušeniu práva dovolateľa na spravodlivý súdny proces.

18. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie v danej veci smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné. Vzhľadom na to dovolanie odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP.

19. Výrok o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.